

**Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
Інститут міжнародних відносин
Центр досконалості Жана Моне**

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

О. І. ШНИРКОВ

**БАГАТОНАЦІОНАЛЬНІ ПІДПРИЄМСТВА В
ЕКОНОМІЦІ КРАЇН ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ**

За підтримки програми Еразмус+ Європейського Союзу
в межах проекту Центру досконалості Жана Моне
№611625-ERP-1-2019-1-UA-ERPJMO-CoE

«Поглиблений розвиток європейських студій в Україні: міждисциплінарний підхід»

Підтримка Європейською Комісією створення цієї публікації не передбачає підтримку її змісту, який відображає думку тільки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, яка тут міститься.

**Розділ монографії
2019**

**Taras Shevchenko National University of Kyiv
Institute of International Relations
Jean Monnet Centre of Excellence**

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Oleksandr Shnyrkov

**MULTINATIONAL ENTERPRISES IN THE
ECONOMY OF THE EUROPEAN UNION**

With the support of the Erasmus+ Programme of the European Union
within the Jean Monnet Centre of Excellence Project
№ 611625-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CoE
“Advancing European Studies in Ukraine: Interdisciplinary Approach”.

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

**Chapter in Monograph
2019**

Примітка:

Публікацію підготовлено академічним координатором Центру досконалості Жана Моне, завідувачем кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин, д.е.н., проф. О. І. Шнирковим.

Note:

The publication is prepared by the Academic Coordinator of the Jean Monnet Centre of Excellence, Head of the Chair of World Economy and International Economic Relations, Dr. of Sc. (Ec.), Prof. Oleksandr Shnyrkov.

Посилання:

Шнирков О. Багатонаціональні підприємства в економіці країн Європейського Союзу // Багатонаціональні підприємства та глобальна економіка: Монографія / За ред. О. І. Рогача. - К. : «Центр учбової літератури», 2020, с. 233-248.

Citation:

Shnyrkov O. (2020). Multinational Enterprises in the Economy of the EU // Multinational enterprises and the global economy: Monograph / edited by O. Rogach. - Kyiv : «Centre for Educational Literature», 2020, p. 233-248.

Реєстр Єврогрупи, який є офіційним реєстром бірж-компаній країн-членів ЄС та Європейської асоціації вільної торгівлі, дає визначення групи багатонаціонального підприємства країн двох об'єднань (група БНП), як такої, яка здійснює діяльність у двох або більше країнах, при чому щонайменше одна з них є країною-членом ЄС або ЕАВТ. Приналежність групи багатонаціонального підприємства до певної країни визначається розташуванням її центру прийняття глобальних рішень. Центр прийняття глобальних рішень визначається, у свою чергу, як юридична структура, де приймаються стратегічні управлінські рішення щодо групи багатонаціонального підприємства у цілому [1].

За даними за 2017р. Реєстр нарахував 162 466 груп багатонаціональних підприємств, які здійснювали свою діяльність в ЄС або ЕАВТ, з них 116 497 груп БНП мали центри прийняття глобальних рішень в ЄС (71,7%), 10 122 в Швейцарії (6,2%), 7 614 в США (4,9%), 2 933 в Туреччині (1,8%), 2 900 в Канаді (1,8%) та 2 063 в Норвегії (1,3%). 89,4% груп БНП ЄС є малими (менше 10 юридичних підрозділів), 8,9 % - середніми (від 10 до 49 юридичних підрозділів), лише 1,8% припадає на великі групи (більше 50 підрозділів). Найбільшу кількість малих груп БНП зареєстровано в Хорватії, Мальті, Словаччині, Болгарії та Греції, найменша – в Швеції та Фінляндії.

Охоплення видів та сфер діяльності груп БНП ЄС також суттєво варіюється. Моноактивні групи БНП ЄС здійснюється один вид економічної діяльності або сконцентровані в одній сфері (наприклад, «виробництво продовольчих товарів» або «водний транспорт»), диверсифіковані групи здійснюють від двох до чотирьох видів економічної діяльності, дуже диверсифіковані - більше п'яти. Так, у 2017р. 37,5% груп БНП ЄС було моноактивно, 25% - диверсифіковано, 6,1 % - дуже диверсифіковано, однак для 31,4% груп сфери та види діяльності не було визначено. Найбільші показники дуже диверсифікованої діяльності було зафіксовано для Португалії, Фінляндії та Іспанії, найменші – для Греції та Болгарії.

Основна частка груп БНП ЄС мала юридичні підрозділи в одній або двох країнах ЄС (81,9%), від трьох до п'яти -13,5%, в шості та більше країнах ЄС - лише 4,6%. Найбільшу частину БНП, які було структурно представлено в трьох та більше країнах ЄС, мали Фінляндія, Швеція, Португалія та Словенія, найменшу- Греція та Болгарія.

Групи БНП ЄС наймають іноземну робочу силу в основному з країн-сусідів. Так, БНП Словаччини 66,5% зайнятих наймають в Чехії, БНП Хорватії - 56,2% зайнятих в Словенії, БНП Естонії – 44,5% зайнятих в Латвії. Однак БНП окремих країн- членів ЄС віддають перевагу спеціалістам з країн, з якими не мають спільного кордону. БНП Кіпру значну частину іноземних робочої сили зі Словенії, БНП Мальти з Румунії, БНП Італії, Словенії, Іспанії – ФРН. У цілому ж у 2017р. у 162 466 груп БНП ЄС працювало 48 млн. робі-

тників, тоді як на початку 1990-х років на таких підприємствах в ЄС було зайнято 6 млн. робітників [2]. Загальна кількість зайнятих в країнах ЄС у 2017р. складала 236,6 млн. [1].

Кількість іноземних філій в країнах-членах ЄС постійно зростає. У 2010р. їх загальна кількість в ЄС у цілому складала 248 065, а у 2016р. сягнула 280 808. У 2016р. найбільша їх чисельність була зафіксована в ФРН (32 531), Франція (28 563) та Румунії (27 662), найменша на Мальті (263), Кіпрі (267), Бельгії (831). Відповідно найбільший обсяг виробництва у 2016р. іноземні філії мали у ФРН (1141,369 млн. євро); Франції (496,178 млн. євро) та Італії (365,658 млн. євро), найменші обсяги на Мальті (4,575 млн. євро), Кіпрі (3,168 млн. євро), в Бельгії (25,422 млн. євро), та Латвії (9,281 млн. євро). Найбільшу кількість іноземних філій багатонаціональних підприємств країн ЄС в інших країнах мали у 2016р. ФРН (4583), Франція (4353), Італії (2459) та Голландії (1702). [1].

Філії БНП інших країн в ЄС відіграють суттєву роль у загальному розвитку їх національних економік. Особливе знання філії і іноземних компаній мають для економічного розвитку Чеської Республіки, Угорщини, Ірландії, Люксембургу та Словаччини, внесок яких у національне виробництво цих країн у цілому перевищує 40%. Натомість для Данії, Фінляндії, Франції, Греції, Італії, Швеції їх питома вага менше 20% (див. табл. 1).

Таблиця 1. Частки іноземних філій у загальному виробництві країн ЄС (2014).

	Країни	%%
1.	Австрія	24,5
2.	Бельгія	28,6
3.	Болгарія	29,7
4.	Чеська Республіка	43,8
5.	Німеччина	20,6
6.	Данія	18,9
7.	Іспанія	21,8
8.	Естонія	36,3
9.	Фінляндія	17,8
10	Франція	15,5
11	Англія	27,6
12	Греція	9,9
13	Хорватія	22,6
14	Венгрія	48,9
15	Ірландія	45,7
16	Італія	15,0
17	Литва	24,7
18	Люксембург	45,7
19	Латвія	27,2
20	Мальта	14,0
21	Нідерланди	26,6

22	Польща	31,1
23	Португалія	20,3
24	Румунія	35,9
25	Інші країни	8,1
26	Словаччина	44,7
27	Словенія	22,7
28	Швеція	25,3
29	США	10,3

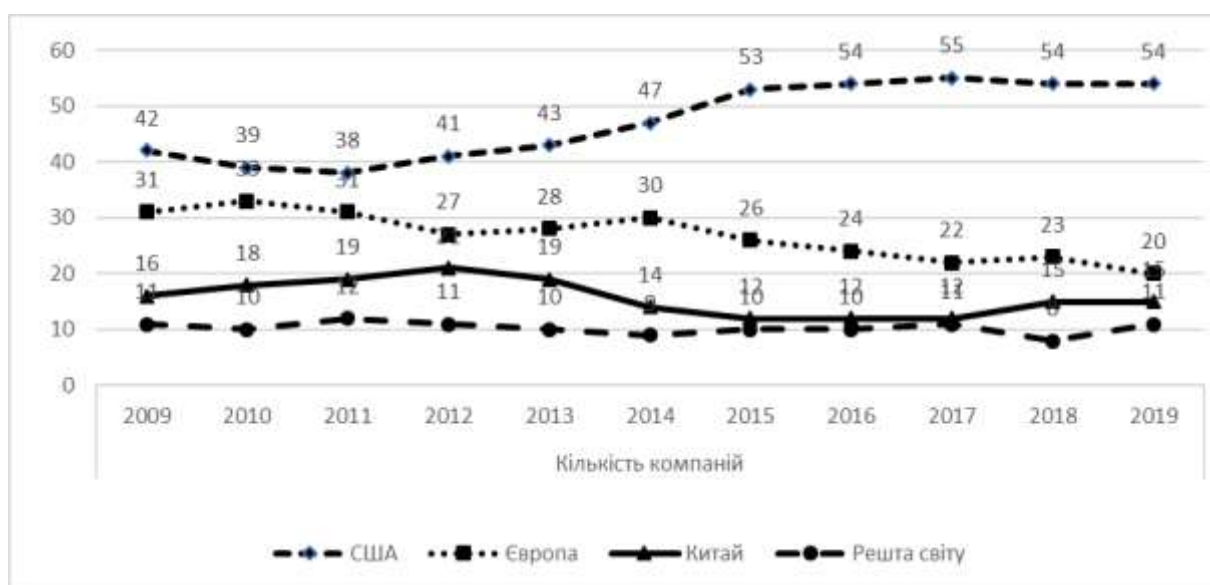
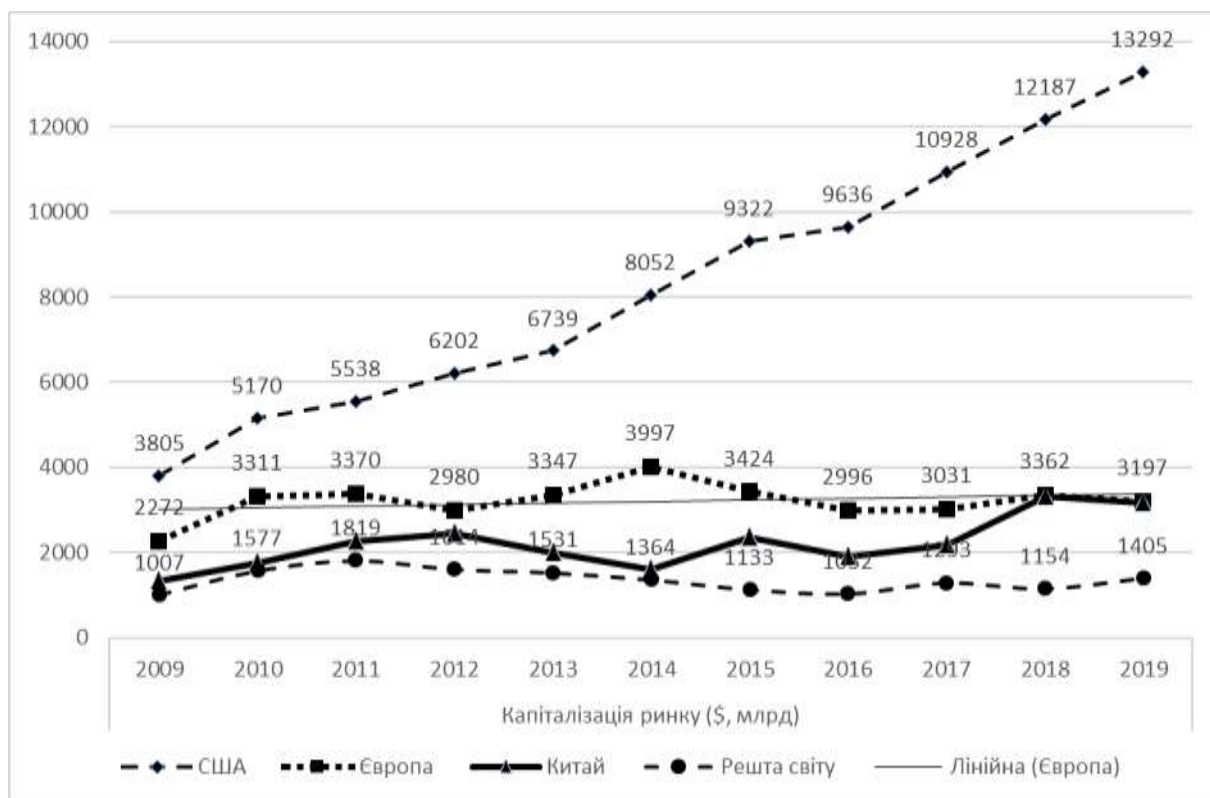
Джерело: [3].

У ТОП-50 європейських багатонаціональних компаній за доходом у 2018р. потрапило 43 компанії з країн ЄС, зокрема, Франції (12), ФРН (11), Голландії (7), Великобританії (7), Італії (3), Іспанії (2), Бельгії та Люксембургу по 1 (Юнілевер – Великобританія, Голландія). Переважно більшість великих БНП країн ЄС сконцентровано в промисловості (50%), банківському та фінансовому секторах (24%), страхуванні (15%), а також торгівлі та комунікаціях [4]. Так, англо-голландська компанія «Роял Датч Шелл» займає у цьому переліку перше місце, оперує 44 000 станцій обслуговування в 70 країнах з 84 000 зайнятих, має річний дохід у 311,9 млрд. дол. Діяльність «Брітш Петроліум» (Великобританія) у 2018р. охоплювала 70 країн, 18 300 станцій обслуговування, надавала зайнятість 74 000 працівників, отримала дохід у 244,6 млрд. дол. «Даймлер» (ФРН) здійснювала діяльність на 59 заводах у 15 країнах, отримала 185,2 млрд. дол. доходу та надала зайнятість 290 000 працівникам.

Однак у цілому у світовій економіці БНП країн ЄС поступово втрачає свої позиції щодо кількості підприємств та її капіталізації у рейтингу журналу «Форбс» «Global TOP-100». Якщо рейтинг 2009р. нарахував 31 європейське БНП, то вже у 2019р. лише 20 із 100. Відповідно, доля європейських БНП у загальному обсязі капіталу ТОП -100 світових компаній впала з 27% у 2009р. до 15% у 2019р.

Дуже суттєвою стала також різниця у рівнях капіталізації БНП США та Європи за останні 10 років. Якщо показники найбільших компаній США у 2009р. перевищували відповідні показники європейських БНП у 1,7 раза, то вже у 2014р. майже у 4 рази, а показники ринкової капіталізації європейських компаній вже майже зрівнялися з показниками китайських БНП. Європейські БНП поступово витісняються з провідних позицій багатонаціональними підприємствами США, КНР, Індії, Саудівської Аравії, Японії, Бразилії та ПАР. (див. рис. 1). У ТОП -10 найбільших БНП у світі у 2018р. увійшла лише одна компанія з країн ЄС – «Роял Датч Шелл», тоді як у 2010р. таких компаній було 4. У ТОП – 50 увійшло 9 БНП з країн ЄС, тоді як у 2010р. таких компаній нараховувалося 19 [5].

Рис. 1 Ринкова капіталізація та кількість компаній за Global Top 100 Fortune.

Джерело: [5]

За результатами аналізу компанії Прайс Вотерхаус Купер у 2019р. у порівнянні з 2009р. з переліку найбільших з абсолютною ринковою капіталізацією вибули зі 100 перших БНП Іспанії, Італії та Фінляндії, зменшили кількість підприємств Великобританія (з 9 до 6), Франція (з 7 до 5), ФРН (з 5 до 1), зберігли свої позиції БНП Бельгії (1), Голландії (1). За 10 років з'явилися вперше у переліку БНП Данії (1) та Ірландії (2) (див табл. 2).

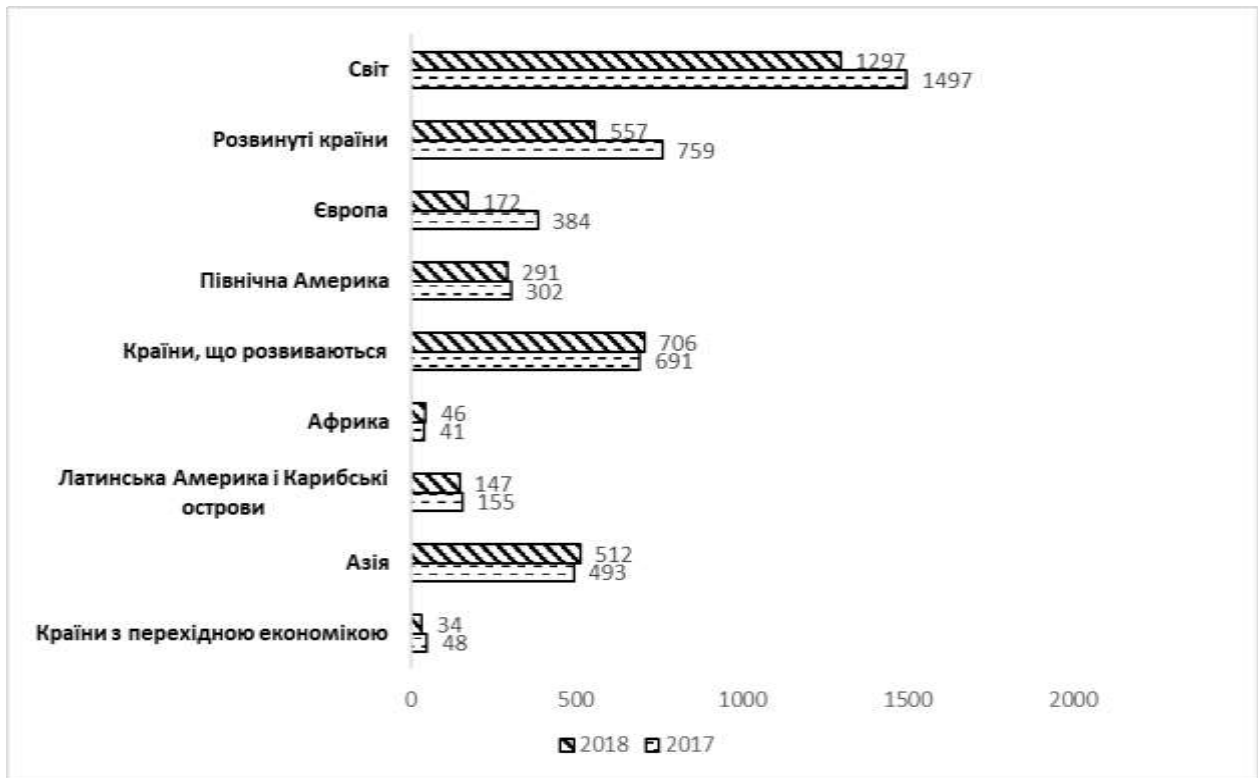
Таблиця 2. Абсолютна ринкова капіталізація Global Top - 100 компаній у 2019р. та 2009р.

Місце розташування	Зміни в ринковій капіталізації (\$ млрд.)	Global Top 100 2019			Global Top 100 2009			
		Ранг	Ринкова капіталізація в 2019 р. (млрд. дол. США)	Кількість компаній	Ринкова капіталізація на подібних ринках 2009 (\$ млрд.)	Ранг	Ринкова капіталізація в 2019 р. (млрд. дол. США)	Кількість компаній
США	9837	1	13292	54	3455	1	3805	42
Китай (КНР, Гонг-Конг, Тайвань)	1959	2	3197	15	1238	2	1319	11
Великобританія	343	3	870	6	527	3	715	9
Швейцарія	427	4	774	3	347	8	347	3
Франція	424	5	696	5	272	4	481	7
Японія	176	6	298	2	122	5	366	6
Ірландія	181	7	235	2	53	-	-	-
Південна Корея	173	8	234	1	61	21	611	1
Індія	175	9	233	2	58	16	47	1
Канада	137	10	208	2	70	12	41	1
Бельгія	125	11	169	1	44	13	44	1
Нідерланди	108	12	166	1	58	19	59	1
Німеччина	98	13	142	1	44	6	299	5
Австралія	13	14	131	1	118	12	118	1
Данія	99	15	128	1	30	-	-	-
Південна Африка	95	16	102	1	7	-	-	-
Саудівська Аравія	67	17	100	1	33	-	-	-
Бразилія	-24	18	100	1	123	7	234	3
Іспанія	-	-	-	-	-	11	149	2
Російська Федерація	-	-	-	-	-	10	134	2
Італія	-	-	-	-	-	17	77	1
Норвегія	-	-	-	-	-	20	56	1
Мексика	-	-	-	-	-	18	45	1
Фінляндія	-	-	-	-	-	15	44	1

Джерело: [6]

Прямі іноземні інвестиції, що є основним інструментом інтернаціоналізації виробництва у межах БНП, у розвинуті країни в цілому у 2018р. впали до найменших показників з 2004р. Причому по Європі вони зменшилися майже удвічі з 384 млрд. дол. до 172 млрд. дол. (див. рис. 2).

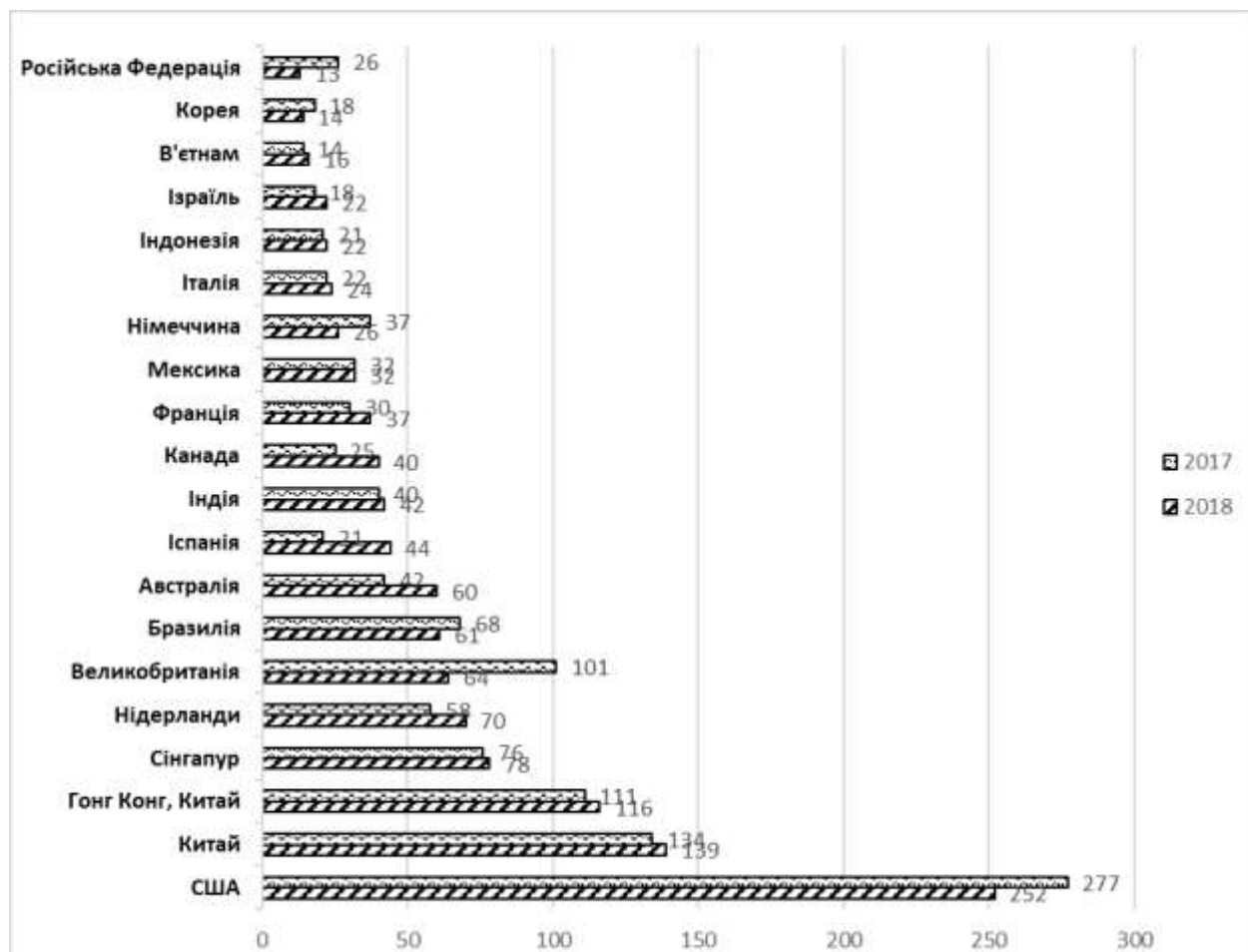
Рисунок 2. Імпорт прямих іноземних інвестицій по регіонах 2017-2018 рр. (млрд. дол., %)

Джерело: [7]

З ТОП-20 приймаючих іноземні інвестиції економік у 2018р. 6 національних економік припадало на країни ЄС. З них лише у 2 країнах (Великобританії (-37 млрд. дол.) та ФРН (-11 млрд. дол.)) спостерігалось зменшення припливу прямих іноземних інвестицій, тоді як для Голландії (+12 млрд. дол.), Іспанії (+23 млрд. дол.), Франції (+7 млрд. дол.), Італії (+2 млрд. дол.) вони зросли (див. рис. 3). Таким чином, зменшення припливу прямих іноземних інвестицій в європейські країни у цілому відбувалося за рахунок їх падіння до Великобританії та ФРН, а також середніх та малих економік країн ЄС та ЄАВТ.

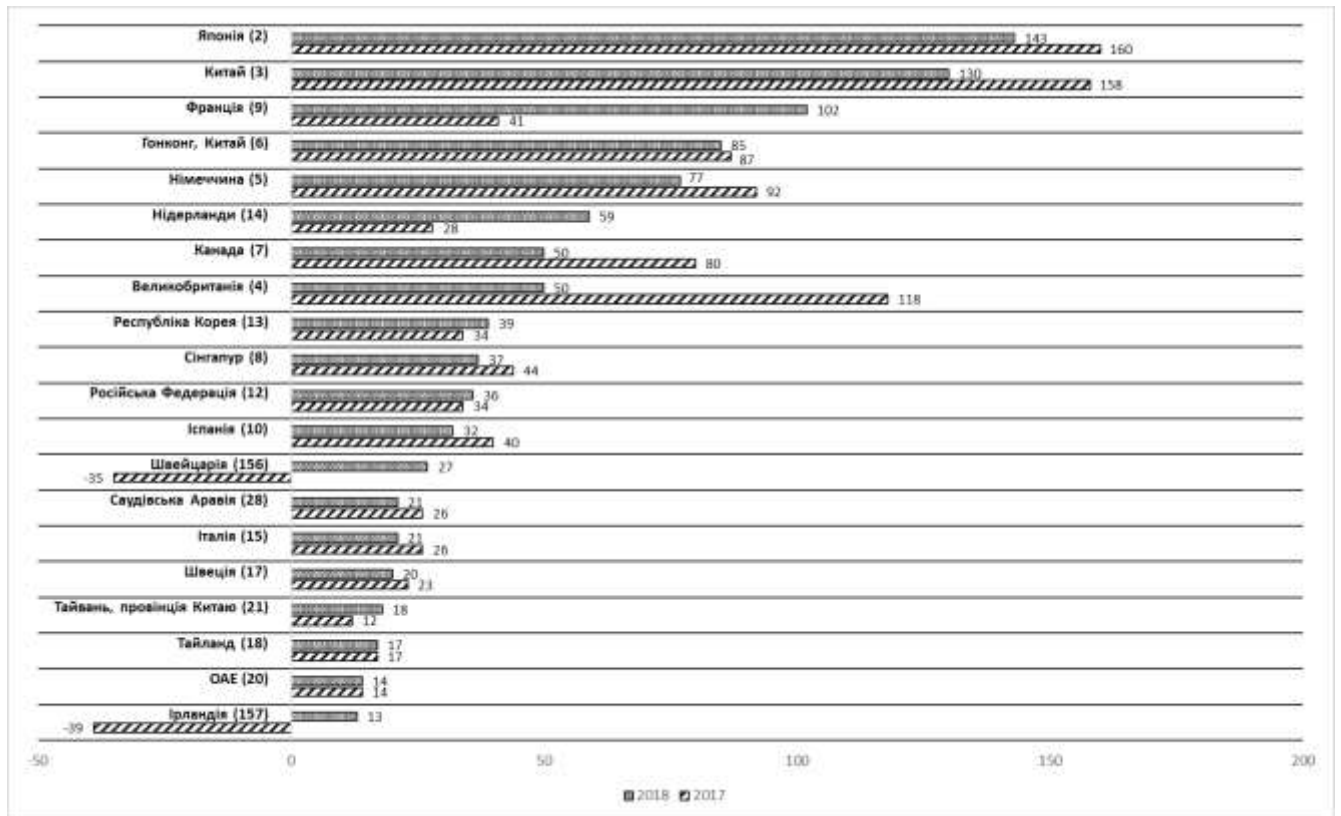
Рисунок 3. Імпорт прямих іноземних інвестицій, ТОП – 20 приймаючих економік 2017р. та 2018р. (млрд. дол.)

Джерело: [7]

БНП 8 економік країн ЄС залишилися у ТОП – 20 світових експортерів прямих іноземних інвестицій у 2018р. Франція вийшла на 3 місце у світі за обсягом ПІІ з показником у 102 млрд. дол. Збільшили експорт капіталу також Голландія та Ірландія, інші країни ЄС суттєво (Великобританія) або незначним чином (ФРН, Іспанія, Італія, Швеція) його зменшили (див. рис. 4).

Рисунок 4. Експорт прямих іноземних інвестицій, ТОП – 20 економік, 2017-2018рр. (млрд.дол.)

Джерело: [7]

Специфічним саме для країн ЄС є наявність значної кількості великих багатонаціональних підприємств за участю держави на відміну від інших груп розвинених країн. Так, у 2019р. серед 16 БНП за участю держави, які увійшли до ТОП-100 БНП за рейтингом ЮНКТАД, 9 БНП були саме з країн-членів ЄС (ще 5 БНП з КНР, по 1 підприємству з Норвегії та Японії) (див. табл. 3). Участь держави в БНП в основному відбувається на субрегіональному рівні країн ЄС, які мають філії в сусідніх країнах, що обумовлено, у свою чергу, високим рівнем розвитку інтеграції країн ЄС, роллю держави в забезпеченні суспільних потреб, малою територією окремих країн та суттєвою диференціацією ємності внутрішніх ринків національних економік країн-членів.

Таблиця 3. БНП за участю держави у рейтингу ТОП-100 ЮНКТАД.

Місце компанії в 2019 р.	Місце компанії в 2017 р.	Компанія	Країна	Промисловість
6	6	Volkswagen Group	Німеччина	Автомобілі
18	18	Enel SpA	Італія	Електроенергія, газ і вода
28	27	Deutsche Telecom AG	Німеччина	Телекомунікації
30	33	EDF SA	Франція	Електроенергія, газ і вода
32	23	Eni Spa	Італія	Переробка нафти

40	81	China Cosco Shipping Corp Ltd	Китай	Логістичні послуги та послуги зберігання
42	54	Nippon Telegraph & Telephone Corp	Японія	Телекомунікації
50	46	Airbus SE	Франція	Авіація
51	37	Engie	Франція	Електроенергія, газ і вода
52	52	Orange SA	Франція	Телекомунікації
56	44	China National Offshore Corp (CNOOC)	Китай	Переробка нафти, добування корисних копалин
59	55	Equinor ASA	Норвегія	Переробка нафти
62	...	State Grid Corp of China	Китай	Електроенергія, газ і вода
67	...	China National Chemical Corp (ChemChina)	Китай	Хімічна промисловість
69	68	Renault SA	Франція	Автомобілі
97	...	China Minmetals Corp (CMC)	Китай	Метали та вироби з металів

Джерело: [7]

Принципово новими є заходи країн ЄС та Союзу в цілому щодо регулювання прямих іноземних інвестицій БНП з третіх країн. Проблема пов'язана з тим, що БНП третіх країн через механізми прямих інвестицій можуть отримати доступ до критичних галузей країн ЄС, деформувати механізми доступу до інтелектуальної власності, створити загрозу для безпеки країни та публічного порядку. Зокрема, це пов'язано зі значним посиленням БНП КНР в економіках країн ЄС. Так, у 2017р. обсяг інвестицій БНП КНР в ЄС сягнув 28,5 млрд. євро, тоді як обсяг інвестицій БНП країн ЄС в КНР у 2014-2016рр. скоротився з 11,8 млрд. євро до 8 млрд. євро причому значна частина інвестицій БНП КНР спрямовується у критично важливі сфери економік країни ЄС.

З одного боку, стаття 63 Угоди про функціонування Європейського Союзу забороняє будь-які обмеження щодо руху капіталу та платежів між країнами-членами Союзу, так і з третіми країнами. З іншого боку, стаття 65 Угоди дозволяє окремі винятки з цього правила, якщо вони ґрунтуються на міркуваннях безпеки та публічного порядку.

Вже у 2017р. Уряд ФРН склав перелік секторів національної економіки, для яких необхідним є попередній розгляд умов прямих іноземних інвестицій з країни, в яких економічне середовище не є таким відкритим, як в Німеччині. Попередній розгляд стосується інвестиції з країн поза межами ЄС та ЄАВТ та у випадку, якщо іноземні інвестор отримує щонайменше 25% голосів у відповідній компанії. У цьому ж році Італія впровадила відповідне регулювання, визначив як критерій міноритарну власність іноземного інвестора у 10%. У 2017-2018рр. відповідні системи регулювання припливу іноземних інвестицій, БНП третіх країн було прийнято в Данії, Голландії, Великобританії.

Одночасно у 2017р. почався процес визначення правил та вимог вже на рівні Союзу у цілому для БНП з третіх країн у сфері залучення прямих інвестицій в економіку країн ЄС, який на даному етапі завершився у лютому 2019р. прийняттям Регламенту Європейського Парламенту та Європейської Ради щодо правил розгляду прямих іноземних інвестицій в Союз [8].

Регламент, зокрема, визначає його дію лише на інвестиції БНП з третіх країн; формулює зміст «розгляду» (доступ, розслідування, дозвіл, умови, заборона) та «механізми розгляду» (закони або регламенти, адміністративні вимоги, правила або директиви, які визначають умови розгляду прямих іноземних інвестицій з міркувань забезпечення безпеки та публічного порядку). У Регламенті також наводиться перелік сфер потенційного впливу інвестицій БНП третіх країн, які країни-члени Союзу та Комісія можуть взяти до уваги:

- критичну інфраструктуру, фізичну або віртуальну, включаючи енергетику, транспорт, водопостачання, охорону здоров'я, комунікації, масс-медіа, обробку даних або їх збереження, аерокосмонавтику, оборону, електоральну або фінансову інфраструктуру, інші чутливі структури, а також землю та іншу нерухомість, визначальну для такої інфраструктури;
- критичну технологію та товари подвійного використання, які визначено Регламентом Ради № 428/2009, включаючи штучний інтелект, робототехніку, напівпровідники, кібербезпеку, аерокосмонавтику, оборону, збереження енергії, квантові або атомні технології, нано- та біотехнології;
- постачання критичної продукції, включаючи енергію або сировину, а також продовольчу безпеку;
- доступ до чутливої інформації, включаючи персональні дані або можливість контролю такої інформації;
- свободу та плюралізм масс-медіа.

Новим трендом в регулюванні діяльності БНП в ЄС є визначення та створення правил не лише для фізичної, але й віртуальної, «цифрової» присутності таких компаній на внутрішньому єдиному ринку Союзу у цілому.

Країни ЄС поступово зближають національні системи оподаткування у сфері електронних послуг. З 1 січня 2015р. ПДВ нараховується та оплачувався за правилами країни знаходження споживача. Разом з тим, у зв'язку із суттєвою диференціацією податкових ставок ПДВ (17% - 27%) в країнах ЄС постачальники товарів при здійсненні транскордонних операцій вимушені реєструватися та сплачувати податок у кожній країні. Нові правила ПДВ на онлайн продажі передбачено впровадити з 2021р.

У 2018р. Європейська Комісія запропонувала нові правила оподаткування цифрової діяльності (Digital service tax, DST) [9], оскільки сучасні цифрові бізнес-моделі постійно відтворюють невідповідність між місцями (1) створення передумов отримання прибутку, (2) отримання прибутку та (3) сплати податків. Пропозиції Комісії передбачають, по-перше, реформування корпоративних податкових правил в країнах ЄС, з тим, щоб прибуток був оподаткований за місцем його виникнення внаслідок надання онлайн послуг споживачам, по-друге, введення тимчасового податку в окремих країнах Союзу на основні види цифрової діяльності, які наразі не оподатковуються. При цьому цифрова платформа є платником податку та має «цифрову присутність» в країні, якщо вона відповідає хоча б одному з таких критеріїв:

- суми доходу у країні-члені Союзу перевищує 7 млн. євро на рік;
- має більш ніж 100 000 користувачів у податковому році;
- понад 3000 бізнес-корпоративів на цифрові послуги укладається між компанією та бізнес-користувачами протягом податкового року.

Впровадження першої ініціативи означатиме реалізацію спільної реформи ЄС щодо правил корпоративного оподаткування, посилення союзного рівня реалізації цифрових послуг. Друга ініціатива спрямування в основному на непряме оподаткування цифрової діяльності, яка на даний час повністю знаходиться поза рамками податкової системи. Такий підхід буде можливий, поки не буде проведена спільна податкова реформа у цій сфері в ЄС і не будуть створені механізми для пом'якшення наслідків подвійного оподаткування. Податок буде застосовано до доходів з цифрової діяльності, в яких користувачі безпосередньо беруть участь у створенні вартості та яка наразі не охоплюється податковими правилами. Доходи для оподаткування визначено, зокрема, від:

- продажу реклами в інтернеті;
- цифрових посередницьких заходів, які дають можливість користувачам взаємодіями між собою і можуть сприяти продажу товарів та послуг між ними;
- продажу даних, які створено з наданої користувачем інформації.

У цьому випадку критеріями для оподаткованими є:

- загальний світовий дохід за відповідний фінансовий рік перевищує 750 млн. євро;
- загальний дохід в ЄС протягом відповідного фінансового року перевищує 50 млн. євро.

Європейська Комісія також рекомендує розмір відповідного цифрового податку у 3% цей податок називають ще податком GAFM за першими літе-

рами назв компаній Google, Apple, Facebook, Microsoft, на оподаткування доходів в ЄС яких і спрямовано, перш за все, цей захід країн ЄС.

Оскільки на початок 2019р. спільна податкова реформа ЄС у цифровій сфері не прийнята (4 країни відступили проти), окремі країни ЄС почали використовувати другу ініціативу Європейської Комісії. Так, влітку 2019р. Президент Франції підписав закон про цифровий податок у розмірі 3% з доходів технологічних гігантів, який фіксує два критерії оподаткування: світовий дохід більше 750 млн. євро та обсяг продажу цифрових послуг во Франції більше 25 млн. євро. Великобританія передбачає з квітня 2020р. ввести аналогічний податок від надання цифровий послуг у пошукових сайтах, платформах соціальних мереж та онлайн ринках у розмірі 2% (критерії оподаткування: світовий дохід більше 500 млн. ф. ст., у т.ч. 25 млн. ф. ст. дохід від споживачів Великобританії). Австрія, Італія, Польща та Чеська Республіка також готується до впровадженням «цифрового податку».

ЄС також суттєво посилює права захисту інтелектуальної власності на єдиному цифровому ринку ЄС, у тому числі за умов відсутності фізичної присутності БНП в країнах ЄС. Директива Європейського Парламенту та Європейської Ради щодо захисту прав інтелектуальної власності у єдиному цифровому просторі (2019р.)[10] передбачає зобов'язання онлайн-платформ укладати ліцензійні угоди з правовласниками цифрового контенту з метою використання онлайн їх робіт та надавати їм пропорційну винагороду за це; стежити за тим, щоб інші користувачі не використовували контент, на які поширюються авторське право. Директива також впроваджує винятки з прав інтелектуальної власності для пошуку текстів та інформації з метою наукових досліджень, для цифрової та трансграничної діяльності у сфері навчання з метою ілюстрації відповідно матеріалу. На цифрові БНП покладається обов'язок забезпечити права інтелектуальної власності на цифровий контент на ринку ЄС.

Таким чином, БНП країн Європейського Союзу відіграє значну роль у розвитку як національних економік країн-членів Союзу, так й світового господарства у цілому. В умовах адаптації до глобальної та регіональної конкуренції БНП країн ЄС спираються не лише на внутрішні переваги компаній, а й активно використовують національне та союзне регулювання їх діяльності.

Література:

1. Eurostat. - Режим доступу: <https://ec.europa.eu/eurostat/home?>
2. Christoph Dörrenbächer, Michael Wortmann. Multinational company in the EU and European Works Councils. - Режим доступу: https://link.springer.com/article/10.1007%2F978-3-319-29264-3_9
3. Charles Cadestin, Koen De Backer, Isabelle Desnoyers-James, Sébastien Miroudot, Davide Rigo, Ming Ye. Multinational enterprises and global value chains: the OECD analytical AMNE database. - OECD Trade Policy Papers, №211, 2018. - Режим доступу: <https://ideas.repec.org/p/oec/traaab/211-en.html>

4. TOP 50 companies in Europe by revenue in 2018. - Режим доступа: <https://www.globaldatabase.com/top-50-companies-in-europe-by-revenue-in-2018>
5. Fortune Global 500. - Режим доступа: <https://fortune.com/global500/2019/>
6. Global Top – 100. - Режим доступа: <https://www.pwc.com/gx/en/services/audit-assurance/publications/global-top-100-companies-2019.html>
7. World Investment Report 2019. - Режим доступа: <https://unctad.org/en/pages/PublicationWebflyer.aspx?publicationid=2460>
8. Regulation of the European Parliament and of the Council establishing a framework for the screening of foreign direct investments into the Union. Brussels, 20 February 2019 2017/0224, (COD) PE-CONS 72/18. - Режим доступа: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/PE-72-2018-INIT/en/pdf>
9. Proposal for a Council directive on the common system of a digital services tax on revenues resulting from the provision of certain digital services. Brussels, 21.3.2018 Cora (2018)148 final . - Режим доступа: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/EN/COM-2018-148-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>
10. Directive (EU) 2019/790 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on copyright and related rights in the Digital Single Market and amending Directives 96/9/EC and 2001/29/EC (Text with EEA relevance.) PE/51/2019/REV/1 OJ L 130, 17.5.2019. - Режим доступа: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/790/oj>